

Μυρτώ Δαγκούλη – Κυριάκογλου

Εργασία στο μάθημα:

Έμφυλες πολιτισμικές προσεγγίσεις του αστικού χώρου

Η έμφυλη προπαγάνδα της Αναρχίας, Έμφυλα οδοφράγματα.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Εισαγωγή.....	3
Ο Alpha male.....	4
Αναρχικός/αντιεξουσιαστικός χώρος.....	4
Διαδηλώσεις και κοινωνική συλλογική ταυτότητα.....	6
Οδομαχίες και ο δρόμος.....	6
Αναζήτηση των οδομαχιών.....	7
Μεθοδολογία.....	12
Επίλογος.....	13
Βιβλιογραφία.....	14

Περίληψη

Οι έμφυλοι ρόλοι είναι καθορισμένοι ακόμα και σε κοινωνικές ομάδες που διακατέχονται από πολιτικά πιστεύω που αντιτίθεται στην κανονικότητα. Συγκεκριμένα, ο αναρχικός χώρος διατηρεί πολύ παγιωμένες σεξουαλικές ταυτότητες που συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με τις συστημικές και προβάλλονται μέσα από τα προπαγανδιστικά μέσα που χρησιμοποιεί. Κατα αυτόν τον τρόπο συγκαλείται μία συλλογική ταυτότητα που επιτάσσει συγκεκριμένη εμφάνιση και συμπεριφορά για όσους θέλουν να ασπαστούν την ιδεολογία και τη δράση.

Εισαγωγή

Μετά από χρόνια παρατήρησης αυτού του πολιτικού χώρου, είναι πιθανό κάποιος να εντοπίσει ισχυρά φαντασιακά που αφορούν τα κοινωνικά φύλα στην «κοινότητα της Αναρχίας». Όμως, δεν θεωρείται ότι υπάρχει μία συμπαγής ταυτότητα για τα φύλα σε αυτό τον πολιτικό χώρο, αλλά μέσα από τις απεικονίσεις του κινήματος ξεχωρίζουν κάποια έμφυλα χαρακτηριστικά που καθορίζουν το επιθυμητό.

Η αναρχική κοινότητα θεωρείται σε αυτή τη μελέτη ως μία κοινωνική ομάδα που έχει πολιτικοποιημένα χαρακτηριστικά, απαραίτητη συνθήκη για να «προκαλέσει» κίνημα. Οπότε, η εικόνα που μελετάται αφορά την κοινωνική ταυτότητα μίας πολιτικοποιημένης κοινότητας.

Αν και ο αναρχικός χώρος προβάλλεται ελευθεριακός στο πεδίο της πολιτικής και της σεξουαλικότητας, τα πρότυπα των δύο φύλων που αναπαράγονται και γίνονται αποδέκτες θαυμασμού έχουν κάποια συγκεκριμένα γνωρίσματα. Αυτά λοιπόν αφορούν τόσο την εξωτερική εμφάνιση όσο και τη συμπεριφορά τους στο δημόσιο χώρο και δη στο δρόμο και τις διαδηλώσεις. Συγκεκριμένα, σε αυτή την έρευνα εντοπίζεται η εικόνα του «Συγκρουσιακού» Αναρχικού μέσα από τις εικόνες προπαγάνδισης του ευρύτερου πολιτικού χώρου. Το χαρακτηριστικό της σύγκρουσης που είναι σύμφυτο με το αναρχικό φαντασιακό εν γένη παρουσιάζεται σε πληθώρα μέσων προβολής των αγώνων του κινήματος.

Ως αντιπροσωπευτικές εικόνες επιλέγονται αυτές που συγχέονται με οδομαχίες και αντιστάσεις που αφορούν των αντιεξουσιαστικό - αναρχικό κίνημα της Ελλάδας αλλά και άλλων χωρών. Τα μέσα αυτά χρησιμοποιούν τόσο εικόνες όσο και φωτογραφίες για να προκαλέσουν την ανάγνωσή τους από το αντίστοιχο κοινό που θαυμάζει και ασπάζεται αυτά τα πρότυπα ή ακόμα και από το τμήμα εκείνο της κοινωνίας που τα απορρίπτει έντονα. Εξάλλου, η πρόκληση ήταν πάντα αναγκαία στην πολιτική εικόνα των αναρχικών.

Σε αυτή την εργασία αρχικά, επιχειρείται να δοθεί κάποιος προσδιορισμός του αναρχικού χώρου και της συλλογικής ταυτότητας του με μεγάλη επιφύλαξη. Επίσης, παρουσιάζεται το φαντασιακό του άντρα

αναρχικού, η σχέση του με τις οδομαχίες και η ταύτισή του με τις προπαγανδιστικές εικόνες του κινήματος.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται 5 αφίσες που επιλέχθηκαν σκοπίμως ώστε να αναδειχθεί η έμφυλη διάσταση της αναρχικής προπαγάνδας και η συλλογική ταυτότητα που προβάλλεται στα προπαγανδιστικά μέσα με στόχο την ισχυροποίηση των προτύπων και των αξιακών της αναρχίας.

Αναρχικός/αντιεξουσιαστικός χώρος

Δυστυχώς ή ευτυχώς δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο συγκεκριμένος πολιτικός χώρος ως κίνημα ή ομοιογενής κοινότητα. Σε αυτή την εργασία όμως χρησιμοποιούνται οι παραπάνω όροι για να διευκολυνθεί η αναφορά σε αυτή την ιδιαίτερη, δυναμική και ετερογενή ομάδα.

Ο προσδιορισμός του χώρου αυτού είναι ιδιαίτερα υποκειμενικός και ακόμα και η αναφορά στις διαφορές επίσημες ετοιμολογίες θα αποκλείσει μεγάλα τμήματα της κοινότητας και θα δημιουργήσει αυστηρά όρια που δεν είναι πάντα αποδεκτά. Ακόμα και οι γνωστοί «πατέρες» της αναρχίας επιθυμούσαν να διαχωριστούν οι ομάδες τους ώστε να μην επωμίζονται τις πράξεις των υπολοίπων στην ευρύτερο κίνημα(Ανώνυμες, 2008). Παρατηρείται όμως σε ένα μεγάλο σύνολο της κοινότητας τόσο της αθηναϊκής όσο και της ελληνικής και σε ορισμένες περιπτώσεις και της ευρωπαϊκής η αναφορά σε συγκεκριμένες εικόνες που αφορούν την επιθυμητή έμφυλη συμπεριφορά και όψη.

Συνεπώς, εντοπίζονται στα πλαίσια του πυρήνα και τις περιφέρειας αυτού του χώρου κάποια άτομα που είναι επικρατέστερα, είδωλα, πηγές μίμησης. Αν και είναι άκρως ειρωνικό ως προς τις τυπικές αρχές αυτού του χώρου, υπάρχουν άτομα που υπερέχουν και προβάλλονται όχι μόνο προσωπικά αλλά και από τους γύρω τους ως πιο σημαντικά. Αυτό αναφέρεται στην ιδιαίτερη – γιατί τα εμπλεκόμενα άτομα εκφράζουν την αντίθεσή του ως προς αυτό - κοινωνιολογία του ευρύτερου χώρου που υπακούει ουσιαστικά στην ιεράρχηση των ατόμων σύμφωνα με την εικόνα τους.

Ιδεολογικά ακόμα, ένα μεγάλο κενό στον στοχασμό αυτής της κοινότητας είναι το «έμφυλο». Οι «επιφανείς» του κινήματος δεν αναδεικνύουν το θέμα, ούτε προβληματίζονται πάνω σε αυτό(Martínez, Huertas, 2009), δεν αφήνουν καν χώρο να αναπτυχθεί διάλογος με αποτέλεσμα να μην είναι από τα κύρια ζητήματα αλλά διατηρώντας με τη σιωπή αυτή τις ισορροπίες που τους προσφέρουν τα προνόμια τους. Αντιθετα, υπάρχουν ελάχιστες ομάδες - αν και αυξάνονται - που ασχολούνται με το πεδίο του έμφυλου και είναι σχεδόν αποκλειστικά θεματικές. Οι πολιτικές ομάδες που στα πλαίσια της δραστηριότητας τους θέτουν και θέματα έμφυλων συμπεριφορών είναι λίγες και απασχολούνται με το θέμα συνήθως αρκετά επιφανειακά και βιβλιογραφικά ακολουθώντας την επικαιρότητα (π.χ. ομοφοβικές επιθέσεις) ή την τάση άλλων ευρωπαϊκών χωρών που έχουν αναπτύξει μία ισχυρότερη κουλτούρα πάνω στο θέμα.

Σύμφωνα και με το φαντασιακό της ομάδας αυτής τόσο εσωτερικό όσο και αυτό που διατηρεί το καθεστώς και η υπόλοιποι κοινωνία, ο άντρας υπερέχει αριθμητικά και ως προς τη δράση σε αυτή.

To Alpha male¹

Το φανταστικό του αναρχικού αρσενικού αφορά τόσο την εσωτερική κατανάλωση της κοινότητας όσο και την εικόνα που έχει ενστερνιστεί η κοινωνία για αυτόν. Αυτά τα πρότυπα τα οποία αυθόρμητα είναι συνυφασμένα με το κίνημα δημιουργούν ένα φανταστικό ως προς τον αποδεκτό, επιθυμητό άντρα του κινήματος που καθορίζουν και τον τρόπο ζωής μεγάλου ποσοστού της κοινότητας.

Πρωτίστως, τα εξωτερικά γνωρίσματα ταυτίζονται σε κάποιο βαθμό με αυτά των δυτικών προτύπων. Συγκεκριμένα, προβάλλονται σώματα υγιή, γυμνασμένα και αρτιμελή όπως προβάλλονται από διαφημιστικές καμπάνιες δυτικών κοινωνιών με την κύρια διαφορά την ενδυμασία και τον χώρο που τους περιβάλλει. Ίσως να μην είναι τυχαίο ότι η εικόνα του αναρχικού γίνεται από άλλα τμήματα της κοινωνίας ένα υποκείμενο μυστηρίου και θαυμασμού για τη ρωμαλεότητά του και τη μυστήρια ταυτότητά του.²

Πέρα από αυτά όμως και οι συνήθειες των υποδειγμάτων της κοινότητας εναρμονίζονται με αυτές της πατριαρχικής κοινωνίας που την περιβάλλει. Παρατηρούνται αντιδράσεις όπως καταναλωτικότητα, ματαιοδοξία, δημιουργία ειδώλων και ενός εσωτερικού "star system", τραμπουκισμός του διαφορετικού και σεξισμός θυμίζοντας έντονα οποιαδήποτε άλλη συμβατική κοινωνική ομάδα της πόλης. Ανακαλούνται μάλιστα γνωρίσματα που θεωρητικά, το κίνημα εχθρεύεται και πολεμάει. Τελικά

---

¹ Αναφέρεται κυνικά ο όρος αυτός που αφορά την ατομικότητα που στην κοινότητα έχει την υψηλότερη τάξη όσον αφορά τα κοινωνικά ζώα (πηγή : http://en.wikipedia.org/wiki/Alpha_%28ethology%29) για να αποδοθεί το αρσενικό πρότυπο της κοινότητας της Αναρχίας(A).

² Η παρακάτω φωτογραφία αφορά επίδειξη σειράς ρούχων, στην οποία οι φωτογράφοι δανείζονται την εξεγερσιακή συμπεριφορά και περιβάλλον για να προβάλλουν κάποια χαρακτηριστικά των διαδηλωτών που προκαλούν θαυμασμό.

*Trend Hunter highlights the weaving of Occupy and rioter imagery into designer clothing-
<http://disinfo.com/2012/06/the-look-for-summer-anarchist-apparel/#sthash.lhGjvJhS.dpuf>*

αυτό που αλλάζει ανάμεσα στον τρόπο ζωής του αναρχικού και ατόμων από άλλες ομάδες είναι οι παράμετροι μέσα στις οποίες πραγματώνονται όλα τα παραπάνω.

Διαδηλώσεις και κοινωνική συλλογική ταυτότητα

Σύμφωνα με θεωρία του τομέα της κοινωνιολογίας της δεκαετίας του '80, ο κύριος λόγος για να εξεγερθεί ένα άτομο είναι η ταύτιση του με τη συλλογική ταυτότητα της ομάδας που διαδηλώνει (Van Stekelenburg, Klandermans, 2010). Οι κοινωνιολόγοι μάλιστα θεωρούν τη συλλογική ταυτότητα ως κινητήρια δύναμη των κινημάτων (Van Stekelenburg, Klandermans, 2010). Η ατομική ταυτότητα είναι το σύνολο των φαντασιακών του ατόμου, είναι ο τρόπος που κάποιος αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και τους άλλους. Επίσης πρόκειται ουσιαστικά για την θέση του ατόμου στην κοινωνία. Αντίστοιχα, η συλλογική ταυτότητα αφορά μία πιο συμπαγή εικόνα για τη θέση του ατόμου, το οποίο είναι εξαρχής αποδεκτό και κατέχει μία θέση σε αυτή την κοινωνία μέσω της συλλογικότητας που ασπάζεται.

Όμως για να θέλει να ανήκει κάποιο άτομο σε μία κοινότητα πρέπει να είναι επιτυχημένη στα αξιακά του. Έτσι, για την επιτυχία της συλλογικής ταυτότητας πρέπει η ομάδα να είναι αποδεκτή και υποκείμενο θαυμασμού (Van Stekelenburg, Klandermans, 2010). Αυτού του είδους η ομάδα τείνει να διατηρεί τα μέλη της και μέσω της σταθερότητάς τους να ισχυροποιεί τους συλλογικούς δεσμούς. Το άτομο τότε σκέφτεται και δρα σαν μέλος του συνόλου πρώτα και μετά σαν μονάδα, δεσμεύεται με τους κανόνες της και ασπάζεται τα ιδανικά της. Κατά επέκταση σε πολιτικά μορφώματα όπως αυτό της αναρχίας όσο πιο αποδεκτό και ταυτισμένο είναι το άτομο με την ομάδα, τόσο περισσότερο θα υπακούει στα πρότυπά της (Van Stekelenburg, Klandermans, 2010), θα εκπληρώνει τις επιθυμίες της εικόνας της ομάδας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορούμε να θεωρήσουμε την αναρχική κοινότητα ως ένα γκρουπ με χαρακτηριστικά που το καθιστούν ριψοκίνδυνο, ρομαντικό, μυστήριο και ατρόμητο, ποιότητες που μπορούν να γίνουν έπιφανειάκα επιθυμητές από άτομα που αναζητούν μία ριζοσπαστική συλλογική ταυτότητα, μία θέση. Παράλληλα, η συλλογική αναρχική ταυτότητα δεν αντιτίθεται στα βαθύτερα πρότυπα εμφάνισης της δυτικής κοινωνίας ούτε σε χαρακτηριστικά που ενισχύουν την πατριαρχία και την κατανάλωση. Ίσως η συνέπεια με κανόνες που διέπουν όλη την κοινωνία την καθιστούν σχετικά προσβάσιμη σε νέα μέλη και εύκολο να την υπακούει κάποιος και για αυτό και ισχυρή.

Αντίστοιχα, καθώς όσοι εισέρχονται γνωρίζουν την υπάρχουσα συλλογική ταυτότητα και την ασπάζονται ως ένα βαθμό, εάν αντιτεθούν μπορεί και να απορριφθούν. Αντίθετα, όσοι ενστερνίζονται τη συλλογική ταύτιση, θα δρουν με πιο έντονη συνείδηση του καθήκοντος και έτσι μπορεί να εξελιχθούν σε κορυφαίοι. Όλα είναι ένας φαύλος κύκλος που ισχυροποιεί την θεωρία ότι πρόκειται για μία ακόμα κοινωνική ομάδα με τα γνωρίσματα της να υπόκεινται σε κοινωνιολογικές θεωρίες και να εξαρτώνται ιδιαίτερα από την κοινωνική τους ταύτιση.

Ο δρόμος.

Ο δημόσιος χώρος είναι φορτισμένος από ταυτότητες και έμφυλα χαρακτηριστικά που προκύπτουν από πλήθος αλληλεπιδράσεων και παραδοχών. Ταυτόχρονα, οι συγκρούσεις είναι ένα κύριο μέσο

δράσης του χώρου αυτού. Οι οδομαχίες που πραγματοποιούνται στους δρόμους, στον εξωτερικό χώρο, στο αστικό κέντρο είναι φορτισμένες από αιώνες αγώνων. Ο δρόμος ήταν πάντα το πεδίο της δραστηριότητας όσων πολιτικοποιούνταν και προσπαθούσαν να αντιδράσουν στις υφιστάμενες συνθήκες.

Όμως παρά τη συμμετοχή και γυναικών σε διαδηλώσεις, είναι κρίσιμο να τονιστεί ότι οι δρόμοι ήταν και είναι οικειοποιημένοι από άντρες οι οποίοι ζούσαν κυρίως δημόσια, κοινωνικοποιούμενοι και πολιτικοποιούμενοι σε χώρους συνάθροισης που δεν προοριζόταν για γυναίκες οι οποίες στα πλαίσια της αναπαραγωγικής τους «αποστολής» περιορίζονταν κυρίως στη σφάιρα του σπιτιού και της γειτονιάς, στο ιδιωτικό(Martínez, Huertas, 2009). Ίσως φαίνεται ετεροχρονισμένο, αλλά οι αιώνες ιστορίας, γεγονότων, απεικονίσεων και συνήθειας μπορούν τελικά δύσκολα να ξεπεραστούν και να ανατραπούν οριστικά. Συνεπώς, πέρα από συγκεκριμένες ιστορικές στιγμές θεωρείται ότι μέχρι και μερικές δεκαετίες πριν, η συμμετοχή στα αστικά κινήματα είχε έναν έντονα έμφυλο προσδιορισμό που αφορούσε την κατανομή του ιδιωτικού και δημόσιου στα δύο φύλα και όχι τις ικανότητες(Martínez, Huertas, 2009).

Αναζήτηση των οδομαχιών

Με μία απλή έρευνα σε μηχανές αναζήτησης μπορεί κάποιος να διαπιστώσει ότι οι εικόνες που αντιστοιχούν σε λέξεις όπως αναρχία, οδοφράγματα, οδομαχίες και οι αντίστοιχες αγγλικές είναι σχεδόν αποκλειστικά εικόνες αντρών και αγοριών.

Το φαντασιακό ενισχύεται τόσο από τους φιλικά προσκείμενους των κινήματων όσο και από τους πολέμιους. Η αναμετάδοση των οδομαχιών είτε αφορά την στηλίτευσή τους, είτε μία ρομαντική και συνήθως οπορτουνιστική συμπάθεια είτε την περηφάνια των εμπλεκόμενων αφορούν αποκλειστικά έμφυλα φορτισμένες εικόνες.

Εικόνα 1

Παρά το ότι δεν απεικονίζει κάποια οδομαχία, είναι μία αφορμή για να αναφερθούν κάποιες πολιτικές ισορροπίες και συμμαχίες που επιδρούν στις σεξουαλικές ταυτότητες του χώρου.

Αφορά άτομα που έχουν εμπλακεί με μία οργάνωση και την ίδια την οργάνωση που ο λόγος της είναι σεξιστικός και δογματικός. Το φαντασιακό τους είναι το κυρίαρχο των αντρών αναρχικών και έχει να κάνει με συγκεκριμένη εμφάνιση, σωματική διάπλαση, αντρική υπεροχή στα πολιτικά δρώμενα καθώς και ρωμαλεότητα. Ακόμα τα άτομα που απαρτίζουν αυτή την ομάδα είναι ήδη υποκείμενα θαυμασμού από άντρες και γυναίκες καθιστώντας τα εμφανισιακά και συμπεριφορικά είδωλα σε νέες γενιές, διαιωνίζοντας των εικόνα του μάτσο αναρχικού και στις σύγχρονες γενιές.

Στην αφίσα βλέπουμε ζωγραφισμένο έναν άνδρα με δυτικό, πρωτοκοσμικό παρουσιαστικό που σπάει τα δεσμά του με το υπερφυσικό σώμα του. Παρά το ότι δεν είναι φωτογραφία, είναι ιδιαίτερα οξύμωρο ότι απευθύνεται σε ενήλικο κοινό που ασπάζεται ιδεώδη για αποδέσμευση από υφιστάμενα στερεότυπα.

Η αφίσα(πάνω) αυτή προέρχεται από την φωτογραφία που ακολουθεί. Η στιγμή είναι μία οδομαχία το καλοκαίρι του 2011 κατά τις μεγάλες διαδηλώσεις στην πλατεία Συντάγματος. Η εικόνα είναι δυνατή και χωρίς να φαίνεται πρωτίστως έμφυλη, η χρήση της σε αφίσα για κάλεσμα σε συγκέντρωση για την ίδια οργάνωση με την προηγούμενη της προσδίδει μία άλλη σημασία για τα πρότυπα της αναρχίας. Χρησιμοποιώντας μία ισχυρά συγκρουσιακή εικόνα επιθυμεί να συγκεντρώσει την προσοχή του αναγνώστη και να τον αφυπνίσει ώστε να αντισταθεί συμμετέχοντας στο κάλεσμα. Αυτό το επιχειρεί με την απεικόνιση μίας οδομαχίας στην οποία όπως αποκαλύπτεται από την φωτογραφία συμμετέχουν μόνο άντρες αλλά ακόμα και αν δεν γνωρίζει κάποιος αυτό, αναγνωρίζει μία συμπλοκή ανάμεσα σε έναν άντρα και την εξουσία.

Εικόνα 3

Το πόστερ αυτό βρέθηκε σε γαλλικό αντιφασιστικό ιστότοπο και η επιγραφή του δηλώνει ότι «Η αναρχία είναι τάξη», η οποία είναι μία φράση του Προυντόν³ που ειδικά στο ευρύτερο ευρωπαϊκό

³ Στις "Εξομολογήσεις ενός επαναστάτη" ο Προυντόν ισχυρίστηκε ότι "η αναρχία είναι τάξη" (Anarchy is Order), μια φράση που πολύ αργότερα ενέπνευσε, κατά τη γνώμη κάποιων, το αναρχικό σύμβολο του Α μέσα σε κύκλο, σήμερα ένα από τα πιο κοινά γκράφιτι στις πόλεις. Πηγή:

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B9%CE%B5%CF%81-%CE%96%CE%BF%CE%B6%CE%AD%CF%86_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BD%CF%84%CF%8C%CE%BD

κίνημα χρησιμοποιείται ευρέως σε προπαγανδιστικό υλικό. Τρία άτομα που με γρήγορη παρατήρηση τελούν ανδρικούς ρόλους κάθονται με επιβλητική στάση μπροστά από ένα σκηνικό οδομαχιών και συγκρούσεων. Σε συνδυασμό με την επιγραφή, προωθείται η εντύπωση ότι αντιπροσωπεύουν την «υπεύθυνη Αναρχία», η οποία δεν θα μπορούσε παρά να εφαρμόζεται από ατρόμητους άντρες.

Εικόνα 4

Ο τίτλος και το πρόταγμα αποδεικνύουν την προπαγανδιστική ταυτότητα της αφίσας που προβάλλει οδομαχίες που πραγματοποιούνται από πέντε αναρχικούς. Οι αποδοχή ότι πρόκειται για άτομα αυτής της ομάδας οφείλεται στην αμφίεση, τη συμμετοχή στις συγκρούσεις και προφανώς το σύμβολο της αφίσας. Ταυτίζεται έτσι ο επιθετικός λόγος και η επαναστατική δράση με τις ανδροπρεπείς φιγούρες της αφίσας.

Εικόνα 5

Κλείνοντας, η τελευταία εικόνα είναι ιδιαίτερα εύγλωττη. Μπροστά από φλεγόμενα οδοφράγματα δύο άντρες – υπάρχουν και άλλα άτομα αλλά το βάρος εστιάζεται στα δύο – πανηγυρίζουν. Οι νικητές είναι άντρες και ατρόμητοι. Η φωτιά αναδεικνύει τη δύναμη και την ανδρεία όσων βρίσκονται αμέριμνοι κοντά της. Η υπογραφή του είναι ισχυρή και υπογραμμίζει την γενναιότητα των απεικονιζόμενων.

Μεθοδολογία

Πέρα από τη βιβλιογραφική έρευνα που είχε ιδιαιτερότητες λόγω του θέματος της μελέτης, χρησιμοποιήθηκαν και δεδομένα από συμμετοχική παρατήρηση του συγκεκριμένου χώρου και της συλλογικής του ταυτότητας.

Αρχικά η βιβλιογραφία που επιλέχτηκε αφορά κυρίως κείμενα πολιτικά και μπροσούρες από ομάδες και άτομα που ασχολούνται με το θέμα του «έμφυλου». Αυτά τα άτομα έχουν βιώσει τα φαντασιακά των κοινωνικών φύλων μέσα στο «κίνημα» και μπορούν να αποδώσουν μία μεν υποκειμενική όντας βιωματική αλλά και πιο ουσιώδη πληροφορία απέναντι σε αυτά.

Οι επίσημες πηγές που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα είναι σημαντικές αν και περιορισμένες και πρέπει πάντα να εξετάζεται «ποιος γράφει, από ποια θέση, για ποιο θέμα». Πέρα από αξιόλογες μελέτες πάνω στην ψυχολογία και την κοινωνιολογία του κινήματος και των διαδηλώσεων είναι απαραίτητη και η παρατήρηση του συγκεκριμένου χώρου τόσο πολιτικού όσο και φυσικού.

Οπότε, ένα μεγάλο κομμάτι της έρευνας και κυρίως το ενδιαφέρον να πραγματοποιηθεί στηρίζεται στην συμμετοχική παρατήρηση ετών σε αυτό τον χώρο. Ειδικότερα, η συμμετοχή τόσο σε ευρύτερες πολιτικές και θεματικές ομάδες ακόμα και σε κάποιες με θεματική το έμφυλο σε συνδυασμό με τη

συμμετοχή σε κοινωνικά δρώμενα της ευρύτερης κοινότητας ήταν η πηγή προβληματισμού και προσδιορισμού κάποιων πατριαρχικών χαρακτηριστικών της συλλογικής εικόνας των αναρχικών.

Επίλογος

Η αστική εμπειρία δεν είναι ουδέτερη (Martínez, Huertas, 2009) έτσι και οι οδομαχίες. Οι αφίσες που επιλέχθηκαν, σκοπίμως περιείχαν κάποιες από τις απεικονίσεις του άντρα αναρχικού ως επαναστάτη, «ανδρείου» και ατρόμητου. Σε κάποιες από αυτές, ο λόγος μπορούσε να αναλυθεί για περαιτέρω έμφυλη προσέγγιση της προπαγανδιστικής τάσης των αναρχικών. Επίσης, υπάρχει ένα πολιτικό υπόβαθρο πίσω από κάποιες αφίσες, άτομα, ομάδες που φορτίζουν τις αφίσες με πολλά νοήματα που αφορούν τις κοινωνικές ταυτότητες της αναρχίας αλλά για λόγους ασφαλείας δεν θα ήταν συνετό να αποκαλυφθούν σε μία εργασία.

Στα πλαίσια αυτής της έρευνας εντοπίστηκαν και προπαγανδιστικά υλικά που περιείχαν γυναικείες απεικονίσεις ακόμα και σε συγκρουσιακό ρόλο – σε κάποιες ήταν η προσωποποίηση της ομορφιάς και της ελευθερίας. Πρέπει όμως να τονιστεί η προσπάθεια κάποιων μικρών τμημάτων του κινήματος να αναδείξουν το έμφυλο μέσα από τις εικόνες.

Επίσης, λόγω της ενδυμασίας κατά τις οδομαχίες δεν είναι πάντα σαφής η ταυτότητα του εμπλεκόμενου. Οπότε, παρά τις παραπάνω παρατηρήσεις, υπάρχει περίπτωση σε κάποιες αναπαραστάσεις να βρίσκονται και γυναίκες, πέρα από αυτό όμως η προβολή αφορά κυρίως το ρόλο του άντρα και δημιουργεί πρότυπα που στη μεγαλύτερη του ένταση πρέπει να ακολουθηθούν από τους συντρόφους. Αλλά αυτό πλέον αφορά και την ανάλυση του γυναικείου προτύπου της κοινότητας που ίσως είναι ακόμα πιο αμφισβητήσιμο και πολυμορφικό από αυτό του *Alpha male*.

Το γεγονός ότι μετά από χρόνια αγώνα για την ισότητα και ελευθεριότητα, αυτά τα πρότυπα άντρα είναι αποδεκτά, είναι πηγή προβληματισμού και κριτικής και για τα δύο φύλα. Εφόσον πέρα από την ανάγκη αποδοχής του αναρχικού υπάρχει και η αποδοχή και θαυμασμός από όλα τα φύλα που επικροτούν τη μάτσο εμφάνιση και συμπεριφορά του αρσενικού. Προφανώς, οι εξαιρέσεις υπάρχουν και είναι η ελπίδα για βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης.

Βιβλιογραφία

Ανώνυμος (2008) Ανδρικές άμυνες σε γυναικεία ζητήματα, “Ασκήσεις Ετερότητας: Δοκιμή 1η”, Θεσσαλονίκη Ιανουάριος 2008, κινηματική έκδοση.

Castells, M. (1983) *The City and the Grassroots: A Cross-cultural Theory of Urban Social Movements*. Berkeley: University of California Press

De Landtsheer, C., De Vries, P. and Vertessen, D. (2008) Political Impression Management: How Metaphors, Sound Bites, Appearance Effectiveness, and Personality Traits Can Win Elections. *Journal of Political Marketing Volume 7, Issue 3-4, 2008*

Goodwin, J., Jasper, J.M. and Polletta, F. (2001) *Passionate Politics: Emotions and Social Movements*. Chicago: The University of Chicago Press

Jamie Heckert (August 9, 2011) Anarchism and The Sociological Imagination: An Interview with Dana Williams, published in <http://sociologicalimagination.org/archives/5911>

Porton, R. (1999) *Film and the Anarchist Imagination*. Verso ISBN 1-85984-261-5

Van Stekelenburg, J. and Klandermans, B. (2010) The social Psychology of Protest. *ISA (Editorial Arrangement of sociopedia.isa)*

Zaida Muxí Martínez, Z. M. & Huertas, T. M. (2009) URBAN SOCIAL MOVEMENTS: Gender approaches. *The 4th International Conference of the International Forum on Urbanism (IFoU) 2009 Amsterdam/Delft The New Urban Question – Urbanism beyond Neo-Liberalism*

Video

“Defining an Anarchist-Sociology (A Long-Anticipated Marriage)”:

<http://www.youtube.com/watch?v=AZBtTj2dB4c>,

<http://www.youtube.com/watch?v=OpENVCrGf5s>. Entitled,

Σχετικές ιστοσελίδες για περαιτέρω αναζήτηση

- <http://disinfo.com/2012/06/the-look-for-summer-anarchist-apparel/>
- <http://sociologicalimagination.org/archives/5911#sthash.VfZgQRix.dpuf>